DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.50004>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 18-03-2021
Kabul Tarihi: 06-06-2021
On-line Yayın: 30.12.2021

Article Type: Research article
Submitted: 18-03-2021
Accepted: 06-06-2021
Published Online: 30.12.2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Yüksel, B., & Değirmenci Kurt, A. (2021). Erken Çocukluk Döneminde Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Çalışmaların Eğilimleri: Sistematik Derleme. *Journal of History School*, 55, 3867-3903

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALARIN EĞİLİMLERİ: SİSTEMATİK DERLEME¹

Begümhan YÜKSEL² & Adile DEĞİRMENCİ KURT³

Öz

Bu çalışmanın amacı 2010-2020 yılları arasında Türkiye'de erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik yayınlanan çalışmaların güncel araştırma eğilimlerini sistematik inceleme yöntemi ile belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi, Dergipark, ULAKBİM, EBSCOhost, ASOS Index ve Google Akademik arama motorlarında 2010-2020 yılları arasında yayımlanan, sadece Türkiye'de seçilen örneklemlemler ile yürütülmüş olan Türkçe veya İngilizce dillerinde hazırlanmış 78 bilimsel araştırma çalışmanın kapsamını oluşturmuştur. Çalışmada araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden sistematik derleme kullanılmıştır. İlgili alanda yapılan makale ve tezleri sistematik olarak kodlamak ve sınıflamak amacıyla Çiltaş, Güler ve Sözbilir (2012) tarafından geliştirilen "Makale Sınıflama Formu" revize edilerek kullanılmıştır. Ulaşılan araştırmalar içerik analiz tekniği kullanılarak, araştırma türü, yayımlandığı yıl, araştırma yöntemi, araştırma deseni, örneklem grubu, örnekleme tekniği, veri toplama araçları, ele alınan tema, veri analiz yöntemleri ve geçerlik ve güvenirlik çalışmaları başlıkları altında incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular raporlaştırılarak alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır. Alanda yapılan çalışmalar bağlamında erken çocukluk döneminde

¹ Makale yazımı yazar etki oranı: 1.yazar: %50, 2. yazar: %50.

² Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, begumhanyuksel@gmail.com, Orcid: 0000-0002-0869-9157

³ Doktorant, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Doktora Programı, adegirmenci07@gmail.com, Orcid: 0000-0002-5971-6826

kaynaştırma eğitime yönelik çalışmaların en çok erken çocuk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik öğretmen görüşleri üzerine yapıldığı, en çok öğretmen örneklem grupları ile çalışıldığı ve veri toplama araçları olarak da en çok ölçek ve görüşmenin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk dönemi, Kaynaştırma eğitimi, İçerik analizi, Okul öncesi, Sistematik derleme.

Trends of Research Made in The Field of Inclusion in Early Childhood Education: Systematic Review

Abstract

The purpose of this study is to determine general research trends in the field of inclusion in early childhood education in Turkey by analyzing studies published between the years 2010-2020 in this field. For this purpose, 78 scientific studies were obtained thanks to the Higher Education Council (YÖK) National Thesis Center, Dergipark, ULAKBIM, EBSCOhost, ASOS Index, and made in Turkey between the years of 2010-2020 created the scope of this research. A systematic review which is one of the qualitative methods was used as a research method in the study. The "Article Classification Form" developed by Çiltaş, Güler, and Sözbilir (2012) was revised and used to code and classify the articles and theses systematically in this field. The studies obtained were analyzed in terms of research type, the year it was published, the research method, the research design, the sample group, the sampling technique, the data collection tools, the theme, the data analysis methods, and the validity and reliability studies by using the content analysis technique. The findings obtained as a result of the analysis were reported and discussed within the framework of the literature. The studies related to inclusion in early childhood was mostly conducted on the views of teacher, and accordingly mostly studied with the samples of the teacher. In addition, scales and interview forms were used as data collection tools in these studies according to findings.

Keywords: Early childhood, Inclusive education, Content analysis, Pre-School, Systematic review.

GİRİŞ

0-8 yaş aralığını kapsayan erken çocukluk dönemi, yaşam serüveni düşünüldüğünde gelişim ve öğrenmenin en hızlı olduğu dönem olması sebebi ile kritik dönem olarak kabul edilmektedir (Yapıcı & Ulu, 2009). Bu yıllarda verilen erken çocukluk eğitimi ise, çocuğun bireysel özellikleri temel alınarak, bütün gelişim alanlarının desteklendiği aile destekli, planlı ve sistemli bir eğitim sürecidir (Tümkiye & Gülaçtı, 2010). Her toplumda bireysel ve gelişim özellikleri açısından normal gelişim gösteren bireyler olduğu gibi, bireysel ve

gelişim özellikleri yaşitlarından farklı olan özel gereksinimli bireyler de bulunmaktadır (Özsoy, Özyürek & Eripek, 2002). Akranlarından bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren, tanılanmış bir yetersizliği bulunan veya gelişimi risk altında olan bireyler, “özel gereksinimli birey” olarak tanımlanmaktadır (Lerner vd, 2003; MEB, 1997).

Erken çocukluk eğitiminin amacı, demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim ortamlarında farklı özelliklere sahip çocukların bireysel farklılıklarının dikkate alınarak, çocukların gelişimlerini destekleyerek, var olan potansiyellerini en üst seviyeye çıkartmak ve ilköğretime hazırlanmaktır. Bireylerin ileriki akademik başarılarının temelini atıldığı erken çocukluk döneminde verilen sistemli eğitim, normal gelişim gösteren çocuklar kadar özel gereksinimli çocuklar için de kritik öneme sahiptir. Erken çocukluk dönemindeki özel gereksinimli çocukların bazıları sadece özel eğitim kurumlarında eğitim alırlarken, bazıları normal gelişim gösteren akranları ile birlikte eğitim aldıkları okul öncesi kurumlara devam etmekte, bazıları ise hem kaynaştırma hem de özel eğitim hizmetleri almaktadırlar. Özel gereksinimli bireylerin destek eğitim hizmetleri sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim aldıkları özel eğitim uygulamaları “kaynaştırma eğitimi” olarak tanımlanmıştır. Kaynaştırma eğitimi, Türkiye’de 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile 1983 yılında yasal olarak benimsenmiş, 2000 yılında yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ile daha ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır (MEB, 2000).

Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, son yıllarda okul öncesi eğitim (Baran vd., 2007; Derman vd., 2019; Metin, 2018; Yılmaz & Altinkurt, 2012) ve özel eğitim (Çoşkun vd., 2014; Demirok vd., 2015; Diken vd., 2008; Diken vd., 2009; Diken vd., 2016; Gökçe & Ülke Kürkçüoğlu, 2019; Küçüközyiğit vd., 2016; Melekoğlu vd., 2018; Olçay-Gül & Diken, 2009; Özkardeş, 2013; Özkubat vd., 2014; Sucuoğlu, 2004; Şermin, 2013; Tiryakioğlu, 2014; Yıldız vd., 2016) alanlarında yapılan araştırmaların eğilimlerini belirleme amacıyla pek çok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan Olçay-Gül ve Diken (2009) erken çocukluk özel eğitimi kapsamı içerisinde gelişimsel yetersizlik gösteren çocuk, aile, öğretim ve hizmet kategorilerindeki tezleri karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Ulusal alan yazında erken çocukluk özel eğitimi bağlamında yapılan araştırmalar incelendiğinde ise bu çalışmaların farklı engel gruplarını ele almasının yanı sıra, öğrenme ortamları, çalışma grupları, araştırma yöntemi, veri toplama araçları gibi farklı çeşitlilikte bilgi kaynağı sunduğunu söylemek

mümkündür. Bakkaloğlu ve diğerleri (2018) okul öncesi eğitimde kaynaştırma konusunda ülkemizde 1992-2016 yılları arasında ulusal ve/ya uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış olan çalışmaların özelliklerini, hangi yöntemleri kullandıklarını, hangi örneklerde hangi müdahalelerin ele alındığını incelemiş, Metin (2013) Türkiye’de 1992-2013 yılları arasında okul öncesi dönemde kaynaştırmaya ilişkin yapılmış çalışmaların tematik dağılımlarını incelenmiş, Öncül (2014) ise 1992-2013 yılları arasında erken çocukluk özel eğitimine ilişkin makaleleri gözden geçirerek, okul öncesi dönemde kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgi, görüş, öneri ve tutumlar”, “kaynaştırmanın çocukların üzerindeki etkileri” ve “okul öncesi kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlar” olarak okul öncesi dönemde kaynaştırma konulu çalışmaları üç kategoride incelemiştir. Bununla beraber, bu çalışmaların farklı değişkenler açısından (tema, yöntem özellikleri, örneklem özellikleri vs.) sistematik derlemesini yaparak araştırma bulgularını hem makale hem de tez bağlamında ayrıntılı olarak ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sistematik derleme belli bir konuda yapılmış olan araştırmaların çeşitli dâhil etme ve dışlama kriterleri kullanarak sistemli bir şekilde tarama yolu ile somut veriler sunmaya çalışmakta (Higgins & Green, 2011) ve ilgili alan yazını kümülatif olarak özetleyerek araştırmacılara ve uygulayıcılara kolaylık sağlamaktadır (Aslan & Karasu, 2018; Tavşancıl vd., 2010).

Bu çalışmada erken çocukluk eğitiminde kaynaştırma eğitimine ilişkin araştırmaları gözden geçirerek, eğilimleri saptamak, yapılan tüm çalışmaların benzer ve ortak yanlarını ortaya koyarak mevcut bilgilerin hangi düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla sistematik bir derleme çalışması yapılmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın bu alanda yapılmış makale ve tezleri tek bir çatı altında toplayarak mevcut durumu ortaya koyması nedeniyle araştırmacı ve uygulayıcılara yol göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca erken çocukluk eğitiminde çalışılmasına ihtiyaç duyulan konu ve bunlara ilişkin yöntem sürecine değinilerek bu çalışmanın ileride yapılması planlanan araştırmalara yol gösterici nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de 2010-2020 tarihleri arasında erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yayımlanan çalışmaların sistematik bir incelemesini sunmak ve bu alandaki eğilimleri belirlemektir. Bu çalışmada son 10 yıllık süreçte erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan araştırmaların ele alınmasının nedeni, ulusal alan yazında ilgili konuda son yıllarda yapılan güncel çalışmaların eğilimini ortaya koymaktır. Bu bağlamda aşağıda sıralanan sorulara cevap aranmıştır:

1. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların araştırma türüne göre dağılımı nasıldır?
2. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların yayınlandığı yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
4. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?
5. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların örnekleme göre dağılımı nasıldır?
6. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların örnekleme tekniğine göre dağılımı nasıldır?
7. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı nasıldır?
8. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların temalarına göre dağılımı nasıldır?
9. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların veri analiz yöntemine göre dağılımı nasıldır?
10. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmalarda yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimi ile ilgili toplam 78 bilimsel çalışmaya yer verilmiştir. Ulaşılan çalışmaları incelemek amacıyla sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme belirli bir konuda yapılan orijinal araştırmaların çok detaylı ve geniş bir biçimde taranıp araştırmaların çalışma grubuna dâhil edilme veya çalışma grubundan çıkarılma kriterleri kullanılarak, bulguların sentez edildiği bilimsel incelemedir (Aslan, 2018). Sistematik derleme, alanında uzman kişiler tarafından belli bir konuda hazırlanmış araştırma sorusuna yanıt bulmak için, belirlenmiş kriterlere uygun olarak o alanda yayımlanmış tüm çalışmaların sistemli ve yan tutmadan taranması, bulunan çalışmaların geçerliğinin değerlendirilmesi ve sentezlenerek birleştirilmesidir (Higgins & Green, 2011; Karaçam, 2013). Başka bir deyişle

sistematiik derleme, kanıt sağlamak amacıyla incelenen alanda yapılmış çalışmaları bir araya getiren ve sonucunda incelenen olguya yönelik sentez oluşturulmasına imkân tanıyan bir araştırma yöntemidir (Gough vd., 2012). Son yirmi yılda eğitimde de popöler olarak kullanılan sistematiik derleme çalışmalarında veri kaynağını oluşturan araştırmaların nitel, nicel veya karma araştırma yöntemi temelinde gerçekleşmesi ve bunların ayrı ayrı örnekleme dâhil edilmesi araştırma sonucunda zengin bilgi kaynağına ulaşılmasına katkı sağlamaktadır (Cohen vd., 2018). Sistematiik derleme yönteminin kullanıldığı çalışmalarda çoğunlukla araştırmanın amacına hizmet edebilmek için bazı değerlendirme kriterleri vardır ve veri kaynağını oluşturan çalışmalar bu kriterlere göre belirlenir (Pawson, 2006).

Veri Kaynağı

Bu çalışmanın veri kaynağını Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi, Dergipark, ULAKBİM, EBSCOhost, ASOS Index, Google Akademik arama motorlarında 2010-2020 yılları arasında yayımlanan, sadece Türkiye’de seçilen örneklemler ile yürütölmüş olan Türkçe veya İngilizce dillerinde hazırlanmış 78 (bk. EK A) erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine ilişkin çalışma (32 yüksek lisans, 8 doktora tezi, 38 makale) oluşturmaktadır. Veri kaynağını oluşturan çalışmalara amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak ulaşılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi araştırmalarda bilgi ağıısından bakıldığında zengin durumların seçilmesi noktasında derinlemesine bilgi edinme fırsatı sunar (Büyököztürk vd., 2008).

Veri Kaynağının Seçilme Ölçütleri

Ulaşılan Makalelerin çalışma kapsamına alınabilmesi için alan yazında erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine ilişkin yapılmış nitel, nicel ve karma çalışmalara yönelik birtakım veri kaynağı seçilme ölçütleri belirlenmiştir. Bu ölçütler: Araştırmaların,

- a) 2010- 2020 yılları arasında tam metin olarak yayımlanmış olması
- b) Hakemli dergilerde yayımlanmış olması
- c) Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimini temel alması
- d) Türkiye’de seçilen örneklemler ile yürütölmüş olması (Sadece Türkiye bağlamında yapılmış olan ama hem Türkçe hem de İngilizce yazılan makaleler ele alınmıştır.)
- e) Lisansüstü tez veya makale olması olarak belirlenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Ulaşılan makalelerin yayımlandığı dergilere göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Ulaşılan Akademik Yayınların Yayımlandığı Yıla ve Dergi Türüne Göre Dağılımı

Derginin Adı	Yıl	Dergi Türü	f
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2010, 2014	Ulusal	3
Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi	2010	Ulusal	1
Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi	2011	Ulusal	1
Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	2011	Ulusal	1
International Journal of Early Childhood Special Education	2011	Uluslararası	1
Journal of Educational and Instructional Studies in the World	2012	Uluslararası	1
Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	2013	Ulusal	1
Cumhuriyet International Journal of Education	2013	Uluslararası	1
Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri	2014	Ulusal	1
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2014	Ulusal	1
Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi	2015	Uluslararası	1
Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi	2015	Ulusal	2
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi	2015, 2016, 2017, 2018	Uluslararası	6
Ege Eğitim Dergisi	2016	Ulusal	1
Milli Eğitim Dergisi	2016	Ulusal	1
SDU International Journal of Educational Studies	2016	Uluslararası	1
Sosyal Bilimler Dergisi	2017	Ulusal	1
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2017, 2019	Ulusal	2
Trakya Eğitim Dergisi	2019	Ulusal	1
Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives	2017	Uluslararası	1
Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi	2017	Ulusal	1
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2018	Ulusal	2
Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2018	Uluslararası	1
Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi	2018	Uluslararası	1
Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi	2018	Uluslararası	1
GEFAD / GUJGEF Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi	2019	Ulusal	1
Sakarya University Journal of Education	2020	Ulusal	1
Toplam			38

Ulusal YÖK Tez Merkezi'nden ulaşılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Çalışmaya Dâhil Edilen Tezlerin Tez Türü, Yıl, Enstitü, Bölüm ve Üniversiteye Göre Dağılımı (n = 40)

Tez Türü	Yıl	Enstitü	Bölüm	Üniversite
YL	2010	Eğitim Bilimleri	İlköğretim	Dokuz Eylül Üniversitesi
YL	2010	Eğitim Bilimleri	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	Gazi Üniversitesi
YL	2010	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Anadolu Üniversitesi
YL	2010	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Anadolu Üniversitesi
YL	2010	Sosyal Bilimler	Okul Öncesi	Trakya Üniversitesi
YL	2011	Sosyal Bilimler	İlköğretim	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
YL	2011	Sosyal Bilimler	İlköğretim	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
YL	2013	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Ankara Üniversitesi
YL	2013	Eğitim Bilimleri	İlköğretim	Dumlupınar Üniversitesi
YL	2013	Sosyal Bilimler	İşletme	Okan Üniversitesi
YL	2014	Fen Bilimleri	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	Ankara Üniversitesi
YL	2014	Eğitim Bilimleri	Eğitim Bilimleri	Gaziantep Üniversitesi
YL	2014	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Gazi Üniversitesi
YL	2014	Sosyal Bilimler	İşletme	Okan Üniversitesi
YL	2014	Eğitim Bilimleri	İlköğretim	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
YL	2015	Eğitim Bilimleri	İlköğretim	Gazi Üniversitesi
YL	2015	Eğitim Bilimleri	İlköğretim	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
YL	2015	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Anadolu Üniversitesi
YL	2015	Sosyal Bilimler	Okul Öncesi	ODTÜ
YL	2017	Eğitim Bilimleri	Temel Eğitim	Gazi Üniversitesi
YL	2017	Eğitim Bilimleri	Zihin Engelliler	Gazi Üniversitesi
YL	2017	Sosyal Bilimler	Engelli Çalışmaları	Trakya Üniversitesi
YL	2018	Eğitim Bilimleri	Temel Eğitim	İstanbul Üniversitesi
YL	2018	Eğitim Bilimleri	İlköğretim	Gazi Üniversitesi
YL	2018	Sosyal Bilimler	Psikoloji	Toros Üniversitesi
YL	2018	Eğitim Bilimleri	Eğitim Bilimleri	Mersin Üniversitesi
YL	2018	Sağlık Bilimleri	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	Kırklareli Üniversitesi
YL	2019	Sosyal Bilimler	Özel Eğitim	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
YL	2019	Eğitim Bilimleri	İlköğretim	Akdeniz Üniversitesi
YL	2019	Eğitim Bilimleri	Eğitim Yönetimi ve Denetimi	Marmara-İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
YL	2020	Eğitim Bilimleri	Temel Eğitim	Pamukkale Üniversitesi

Erken Çocukluk Döneminde Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmaların...

YL	2020	Eğitim Bilimleri	Temel Eğitim	Anadolu Üniversitesi
Doktora	2016	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Ankara Üniversitesi
Doktora	2016	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Ankara Üniversitesi
Doktora	2017	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Anadolu Üniversitesi
Doktora	2017	Sağlık Bilimleri	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	Hacettepe Üniversitesi
Doktora	2019	Sosyal Bilimler	Engelli Çalışmaları	Trakya Üniversitesi
Doktora	2019	Sosyal Bilimler	Okul Öncesi	Çukurova Üniversitesi
Doktora	2019	Sosyal Bilimler	Okul Öncesi	Çukurova Üniversitesi
Doktora	2020	Eğitim Bilimleri	Özel Eğitim	Gazi Üniversitesi
Toplam				40

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Çiltaş ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilen “Makale Sınıflama Formu” erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik güncel çalışma alanları adı altında alt bir tema eklenerek revize edilmiştir. Makale Sınıflama Formu, makalenin kimliği hakkında bilgi, makalenin künyesi ile ilgili kapsamlı bilgi, makalede ele alınan konular, makalede kullanılan araştırma yöntemi, araştırmanın örnekleme, makalede kullanılan veri toplama araçları, makalenin veri analiz yöntemleri olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik yapılan çalışmalara erişme aşamasında öncelikle detaylı bir alan yazın taraması yapılmıştır. Bu çalışmada araştırmanın amacına uygun olan çalışmalara ulaşmada Dergipark, ULAKBIM, EBSCOhost, ASOS Index, Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi (YÖK Tez) arama ve indeksleme motorları kullanılarak “okul öncesi eğitimi”, “okul öncesinde kaynaştırma eğitimi”, “erken çocukluk dönemi”, “kaynaştırma eğitimi”, “erken çocukluk eğitiminde kaynaştırma” anahtar kelimeleri kullanılarak erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik yapılmış lisansüstü tez ve makalelere ulaşılmıştır. İlk taramada toplam 88 çalışmaya ulaşılmıştır. Fakat bu çalışmalardan bir kısmı (n = 10) çalışma ile ilgili “veri kaynağının seçilme ölçütleri” başlığında açıklanan kriterlere uygun olmadığı gerekçesiyle analize dâhil edilmemiş, çalışmanın amacına uygun olan 78 çalışma (38 makale, 32 yüksek lisans, 8 doktora) örneklem grubunu oluşturmuştur. Daha sonraki aşamada, toplanması amaçlanan veriler belirlenen çalışmalardan toplanıp makale sınıflama formu kullanılarak her aşama için ayrı ayrı tablolar oluşturulmuştur.

Veri toplama sürecinde izlenen aşamalara aşağıda Şekil 1’de yer verilmiştir.

Şekil 1.

Veri Toplama Sürecinde Çalışmalara Ulaşmada İzlenen Aşamalar

Veri Analizi

Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimi araştırmalarına uygun bir biçimde revize edilen ve yedi bölümden oluşan makale sınıflama formu ile elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde öncelikle birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar ile bir araya getirip bunları anlaşılır bir biçimde organize ederek yorumlamak temel amaçtır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Cohen ve diğerlerine (2018) göre içerik analizi yazılı bilgilerin içeriklerinin ve içerdiği mesajların belirlenip özetlenmesi ve belirtilmesi olarak ifade edilmektedir. Elde edilen verilerin içerik analizinin sistematik bir şekilde yapılabilmesi için öncelikle ölçütlere göre belirlenen çalışmalar bir araya getirilmiştir. Daha sonra ulaşılan bütün çalışmalar tek tek içerik analizi yapılmıştır. Her bir çalışma için makale analiz formu doldurulmuş ve bunun sonucunda elde edilen kodlar başka bir araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir. Ortaya çıkan kodlar önce araştırmacılar tarafından daha sonra da bağımsız ve nitel araştırma yöntem ve teknikleri alanında deneyimli bir uzman tarafından önceden belirlenmiş olan temalar altında sınıflandırılmıştır. Elde

edilen verilerin analizinde frekans ve yüzde hesaplamak için SPSS programı kullanılmıştır.

Veri toplama süreci sonunda temaların belirlenmesine ilişkin kodlayıcılar arası güvenilirlik hesaplanırken araştırmacının güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği aşağıda verilen güvenilirlik formülü kullanılmıştır. “Güvenirlik = Kodlayıcılar arası görüş birliği / (Kodlayıcılar arası görüş birliği + Kodlayıcılar arası görüş ayrılığı)” formülü kullanılmıştır.

Hesaplama sonucunda görüş ayrılığı olan kodlamalar üzerinde tartışılarak uzlaşma sağlanmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı %91 (ranj %88-%100) olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplamalarının %70'in üzerinde çıkması araştırmalar için güvenilir kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de kaynaştırma alanında yapılan araştırmalar içerik analizi sonucunda araştırma türü, yayınlandığı yıl, araştırma yöntemi, araştırma deseni, örneklem grubu, örnekleme tekniği, veri toplama araçları, ele alınan tema, veri analiz yöntemleri ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları başlığı altında aşağıda sunulmuştur.

Çalışmaların Araştırma Türüne Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların araştırma türüne göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Şekil 2’de belirtilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde, yapılan çalışmaların yüksek lisans (n = 32; ör. Alıcı, 2018; Bayraklı, 2016), doktora (n = 8; ör. Demir, 2016; Dalğar, 2011) ve makale (n = 38; ör. Bolat & Ata, 2017; Koçyiğit, 2015) olduğu görülmüştür.

Şekil 1.

Çalışmaların Araştırma Türüne Göre Dağılımı

Çalışmaların Yayımlandığı Yıllara Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Şekil 3’te belirtilmiştir. Şekil 3 incelendiğinde, erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik en fazla çalışmanın 2017 ve 2018 yıllarında (n = 13; ör. Işık, 2018; Kanmaz, 2017) yapıldığı görülürken en az çalışmanın ise 2012 yılında (n = 1; Özdemir & Ahmetoğlu, 2012) yapıldığı görülmüştür.

Şekil 2.

Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Çalışmaların Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Şekil 4’te gösterilmiştir. Şekil 4’te görüldüğü üzere yapılan 78 çalışma, kullanılan yöntemler açısından incelendiğinde; nicel (n = 35; ör. Akmeşe & Kayhan, 2014; Başpınar, 2019), nitel (n = 35; ör. Alıcı, 2018; Işık, 2018) ve karma yöntemin (n = 8; ör. Bakkaloğlu vd., 2017; Bayraklı, 2016) kullanıldığı belirlenmiştir. Bu alanda yapılan çalışmaların genel dağılımında en fazla nicel ve nitel yöntemin kullanıldığı, en az kullanılan yöntemin ise karma yöntem olduğu görülmektedir.

Şekil 4.

Çalışmaların Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Çalışmaların Araştırma Desenine Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, en fazla kullanılan araştırma deseninin tarama (n = 21; ör. Başpınar, 2019; Malkoç, 2010) ve ilişkisel tarama (n = 11; ör. Akmeşe & Kayhan, 2014; Aküzüm & Altunhan, 2017) deseni olduğu görülmektedir. Buna karşın incelenen çalışmalarda araştırma deseni rapor edilmeyen (n = 17; ör. Koçyiğit, 2015; Metin, vd., 2015) çalışma olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3

Çalışmaların Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Çalışmaların Araştırma Desenine Göre Dağılımı	f	%
Tarama	21	26.9
Rapor edilmemiş	17	21.79
İlişkisel Tarama	11	14.10
Deneyssel	10	12.82
Durum	9	11.53
Yakınsayan Paralel Desen	3	3.84
Olgu Bilim	2	2.56
Eylem	2	2.56
Açıklayıcı	1	1.28
Keşfedici Sıralayıcı Desen	1	1.28
Gömülü	1	1.28
Toplam	78	100

Çalışmaların Örneklem Grubuna Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik yapılan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 4’te belirtilmiştir. Örneklem grubu olarak daha çok öğretmenlerin (n = 46; ör. Aküzüm & Altunhan, 2017; Dalğar, 2011), daha sonra çocuklar (n = 19; ör. Alıcı, 2018; Demir, 2016), öğretmen adayları (n = 7; ör. Dalğar, 2011; İler, 2015) ve ebeveynlerin (n = 7; ör. Akmeşe & Kayhan, 2014; Koçyiğit, 2015) yer aldığı görülmüştür. Örneklem grubu olarak okul yöneticisi (n = 2; Bolat & Ata, 2017; Değer, 2018;), doküman (n = 2; ör. Akkaya & Güçlü, 2018; Kanmaz, 2017) ve kaynaştırma uygulamalarının yapıldığı sınıfların (n = 1; Yılmaz, 2014) ise oldukça az tercih edildiği görülmüştür.

Tablo 4

Çalışmaların Örneklem Grubuna Göre Dağılımı

Çalışmaların Örneklem Grubuna Göre Dağılımı	f	%
Öğretmen	46	56.09
Çocuk	19	23.11
Öğretmen Adayları	7	8.53
Ebeveyn	6	7.31
Doküman	2	2.43
Okul Yöneticisi	2	2.43
Kaynaştırma Sınıfı	1	1.21
Toplam	82	100

*Bazı çalışmalarda birden fazla örneklem grubu tercih edilmiştir.

Çalışmaların Örneklem Tekniğine Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların örneklem tekniğine göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Şekil 5’te belirtilmiştir. Şekil 5 incelendiğinde, seçkili örneklem tekniklerinden özellikle amaçlı örneklem tekniklerinin (n = 26; ör. Akmeşe & Kayhan; 2014; Alıcı, 2018), daha sık tercih edildiği, seçkisiz örneklem tekniğinden ise tesadüfi örneklem tekniğinin (n = 9; ör. Işık, 2018; Işıklar, 2013) tercih edildiği görülmüştür. İncelenen çalışmalarda hangi örneklem tekniğinin kullanıldığına ilişkin rapor edilmeyen çalışmalar (n = 43; ör. Karataş, vd., 2014; Talas, 2017) olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 5.

Çalışmaların Örneklem Tekniğine Göre Dağılımı

Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik incelenen çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Şekil 6’da belirtilmiştir. Şekil 6 incelendiğinde, en fazla kullanılan veri toplama araçlarının ölçek (n = 35; ör. Akmeşe & Kayhan, 2014; Dalğar, 2011) ve görüşme (n = 30; ör. Işık, 2018; Malkoç, 2010) olduğu belirlenmiştir. En az kullanılan veri toplama araçlarının ise envanter (n = 2; İler,

2015; Özmen, 2010) ve araştırma günlüğü (n = 1; Tuna, 2015) olduğu görülmüştür.

Şekil 6.

Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı*

*Bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır.

Çalışmaların Temalarına Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların temalarına göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Şekil 7’de sunulmuştur. Şekil 7 incelendiğinde, toplam 78 çalışmada yer alan temaların; erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik öğretmen görüşleri (n = 22; Işık, 2018; Malkoç, 2010), kaynaştırma eğitiminde çocuk davranışları (n = 11; ör. Derman vd., 2019; Metin vd., 2015), kaynaştırma eğitimi uygulamaları (n = 9; ör. Çerezci, 2015; Yıkılmış vd., 2018), öğretmen tutumu (n = 8; ör. Işıklar, 2013; Zağlı, 2010), öğretmenin kullandığı stratejiler (n = 7; ör. Sığırtmaç vd., 2011; Tufan & Yıldırım, 2013), hizmet içi programın etkililiği (n = 5; ör. Özsirkıntı, 2018; Yılmaz, 2020), öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları (n = 4; ör. Başpınar, 2019; Talas, 2017) ve öğretmen adaylarının görüşleri (n = 3; ör. Akman vd., 2018; Okyay vd., 2016), ebeveyn görüşleri (n = 6; ör. Akmeşe & Kayhan, 2014; Tuş & Tekinarslan, 2013), öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri (n = 2; Koyutürk, 2014; Özmen, 2010) ve çocukların sosyal kabulü (n = 1; Şirin, 2019) şeklinde olduğu görülmüştür.

Şekil 7.

Çalışmaların Temalarına Göre Dağılımı

Çalışmaların Veri Analizine Göre Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların veri analizi yöntemine göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, en çok kullanılan analizlerin içerik analizi (n = 28; ör. Akman vd., 2018; Işık, 2018) ve nicel betimsel analiz yöntemleri arasında yer alan frekans, yüzde, ortalama, standart sapma (n = 17; ör. Başpınar, 2019; Zağlı, 2010) olduğu görülmektedir. Nicel yordamsal veri analiz tekniklerinden ise t- testi, ANOVA (n = 35; ör. Akmeşe & Kayhan, 2014; Işıklar, 2013) ve non-parametrik (n = 19; ör. Aküzüm & Altunhan, 2017; Yılmaz, 2010) analiz tekniklerinin en çok kullanılan veri analizi tekniklerinden olduğu görülmüştür.

Tablo 5.

Çalışmaların Veri Analizine Göre Dağılımı

Veri analizi		f	%
Betimsel	Betimsel analiz (frekans, yüzde, ortalama,)	17	14,16
	Betimsel analiz (nitel)	12	10
	Grafik	1	0,8
İlişkisel	İçerik analizi	28	23,3
	Tek değişkenli (T Testi, ANOVA, MANOVA)	36	29,96
	Non-parametrik (Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi)	20	16,5
	Korelasyon	3	2,5
	Regresyon	4	3,3
Toplam		121	100

**Bazı çalışmalarda birden fazla veri analiz yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmaların Geçerlik ve Güvenirliliğe İlişkin Dağılımı

“Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik yapılan çalışmaların geçerlik ve güvenirliliğe göre dağılımı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular Şekil 8 ve Şekil 9’da gösterilmiştir. Şekil 8 incelendiğinde; erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışmalarda geçerliğe ilişkin en çok faktör analizi (n = 22; ör. Başpınar, 2019; Işıklar, 2013) ve uzman görüşüne (n = 17; ör. Tuş & Tekinarslan, 2013; Yıldız, 2020) yer verilirken, geçerlik çalışması rapor edilmeyen (n = 43; ör. Akkaya & Güçlü, 2018 Bolat & Ata, 2017) çalışma olduğu görülmüştür.

Şekil 8.

Çalışmaların Geçerliğe Göre Dağılımı***

***Bazı çalışmalarda birden fazla geçerlik analizi yapılmıştır.

Şekil 9 incelendiğinde yapılan çalışmaların güvenilirlik çalışmalarında ise Cronbach Alpha (n = 27; ör. Aküzüm & Altunhan, 2017; Başpınar, 2019), kodlayıcılar arası tutarlılık (n = 20; ör. Malkoç, 2010; Tuş & Tekinarslan, 2013) ve KR 20 (n = 1; Derman vd., 2019) çalışmalarına yer verildiği görülmüştür. Buna karşın incelenen çalışmalarda güvenilirlik çalışması rapor edilmeyen (n = 31; ör. Akkaya & Güçlü, 2018; Metin vd., 2015) çalışma olduğu görülmüştür.

Şekil 9.

Çalışmaların Güvenirliğe Göre Dağılımı****

****Bazı çalışmalarda birden fazla güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların eğilimlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada, 2010-2020 yılları arasında yayınlanan Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi, Dergipark, ULAKBIM, EBSCOhost, ASOS Index ve Google Akademik arama motorlarında taranan toplam 78 bilimsel araştırmaya yer verilmiştir. Ele alınan çalışmalar, araştırma türü, araştırmaların yapıldığı yıl, araştırma yöntemi, araştırma deseni, örneklem grubu, örnekleme tekniği, veri toplama aracı, ele alınan temalar, veri analizi yöntemleri, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları bağlamında aşağıda tartışılarak sunulmuştur.

Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimi ile ilgili 2010-2020 yılları arasında yapılan çalışmalar araştırma türü bağlamında ele alındığında, 32 yüksek lisans tezi, 8 doktora tezi ve 38 makale türünde çalışma yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Erken çocukluk eğitimi ile ilgili yüksek lisans tez çalışmalarının doktora tez çalışmalarına göre daha fazla yapılmasının nedeninin bu alanda yüksek lisans programlarının sayıca doktora programlarından fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Benzer şekilde makale sayıları da yüksek lisans çalışmaları gibi doktora tez çalışmaları ile kıyaslandığında sayıca fazla olarak karşımıza çıkmaktadır. Elde edilen bu sonucun, Sönmez ve Özcan (2020) tarafından Türkiye’de ilkökulda kaynaştırma eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesini konu olan çalışmanın bulguları ile benzerlik taşıdığı söylenebilir.

Yapılan çalışmaların yayınlandığı yıllara göre dağılımı ele alındığında en fazla çalışmanın 2017 ve 2018 (n = 13), en az çalışmanın ise 2012 (n = 1) yılında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların özellikle 2017 ve 2018 yıllarında en fazla görülmesinin nedeninin, ülkemizde erken çocuklukta kaynaştırma ile ilgili

yasalar ve uygulamaya yönelik düzenlemelerin artması olduğu söylenebilir. Ülkemizde erken çocukluk döneminde özel eğitim ve kaynaştırma uygulamalarına yönelik yasalar incelendiğinde, özel eğitim ihtiyacı olan çocuk için BEP hazırlanarak aile eğitimi yoluyla hizmet verilmesi, diğer bir deyişle ailelerin çocuklarının eğitime katılım sağlayacakları şekilde öğretim ve öğrenim sürecinin kurumda veya evde yürütülmesi (MEB, 2018) sağlanmıştır. Dolayısıyla doğal ortamda öğretim boyutlarında son dönemde görülen çabaların olması (Diken vd., 2016) bu artışın bir nedeni olarak gösterilebilir. Benzer şekilde yasal düzenlemelerin yapılmasıyla birlikte alanda artan çalışmaların son yıllarda mevcut durumu ortaya koyması yapılan çalışmaların sayıca son yıllarda artmasına sebebiyet verdiği ifade edilebilir (Dunst, 2016).

Yapılan çalışmaların araştırma yöntemine göre dağılımı incelendiğinde, 35 çalışmanın nicel, 35 çalışmanın nitel ve 8 çalışmanın ise karma araştırma yöntemi bağlamında ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Bakkaloğlu ve diğerleri (2018) okul öncesi eğitimde kaynaştırma konusunda ülkemizde 1992-2016 yılları arasında yapılan 58 araştırmayı inceledikleri çalışmada, yöntem olarak nitel temelli araştırmaların nicel ve karma temelli araştırmalara göre daha fazla tercih edildiği bulgusuna ulaşmışlardır. Bu çalışmayla araştırmanın sonuçları tercih edilen yöntem açısından farklılık göstermektedir. Bununla birlikte farklı araştırma türlerinin farklı boyutlarda bulgular ortaya koyduğu düşünüldüğünde karma yöntemle gerçekleştirilen çalışmaların bir hayli az olması dikkat çekici bir bulgudur. Karma yöntemle gerçekleştirilen araştırmaların hem nitel hem de nicel paradigmanın gereksinimlerini karşılamaya çalışması ve bu açıdan farklı veri toplama araçlarından yararlanarak konuya ilişkin derinlemesine bilgi sunması okuyucuyu farklı kaynaklardan bilgilendirmesine olanak tanımaktadır. Karma yöntem araştırmalarının belirtilen olumlu etkilerine rağmen incelenen çalışmalarda az tercih edilmesinin nedeni, zaman ve maliyet açısından zahmetli ve uzun soluklu olması olabilir.

Yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı incelendiğinde ise en çok tarama (n = 21) ve ilişkisel taramanın (n = 11) tercih edildiği ve araştırma deseni rapor edilmeyen 17 çalışma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimindeki mevcut durumu ortaya koyan çalışmalar ile değişkenler arasındaki ilişkilerin ortaya koyulduğu çalışmaların sayıca yüksek olduğu söylenebilir. Araştırma sürecinin nasıl planlandığının ve yürütüldüğünün okuyucuya yöntemsel açıdan aktarılması bu çalışmaların yöntemsel niteliği yönünde sorgulayıcı bir tutumun ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Yapılan çalışmaların çalışılan örneklem grubuna yönelik dağılımı incelendiğinde en çok öğretmenlerin (n = 46), çocukların (n = 19), en az ise okul yöneticisi (n = 2) ve kaynaştırma uygulamalarının yapıldığı sınıfların (n = 1) tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle çalışmaların yarısından fazlasının öğretmenler ile gerçekleştiği görülmüştür. Çocuklar ve ebeveynler başta olmak üzere sürecin diğer paydaşları olan okul yöneticileri, destek hizmet sağlayıcıları, sivil toplum kuruluşları ve RAM merkezleri gibi birey veya kurumlara yer verilmemesi araştırmaların sınırlı bir örneklem grubu ile yürütüldüğünü akla getirmektedir.

Yapılan çalışmaların örnekleme tekniğine yönelik dağılımı incelendiğinde seçkili (n = 26), seçkisiz (n = 9) ve örnekleme tekniği rapor edilmeyen (n = 43) çalışma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalardan yarısından fazlasında seçilen örneklem gruplarının nasıl ve hangi örnekleme tekniği ile seçildiği bilgisinin verilmemesi yapılan araştırmaların dış geçerliğini sınırlamaktadır. Nicel çalışmaların dış geçerliği açısından örneklemin ve örneklemin hangi evrene genellenebileceğinin tanımlanması gereklidir (Cohen vd., 2018; Fraenkel & Wallen 2006). Örnekleme tekniği belirtilen çalışmalarda çoğunlukla uygun örnekleminin kullanıldığı görülmüştür. Bunun nedeni, kaynaştırma eğitimi ile ilgili araştırmalarda genellikle hazır gruplarla çalışmak zorunda kalınması olabilir.

Yapılan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı incelendiğinde en fazla kullanılan veri toplama araçlarının ölçek (n = 35) ve görüşme (n = 30) olduğu, en az kullanılanın ise envanter (n = 2) ve araştırma günlüğü (n = 1) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek ve görüşme formlarının sıklıkla tercih edilmesinin nedeni erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimi ile ilgili hem nitel hem de nicel paradigma ile ele alınmış çalışmaların sayıca fazla olması olarak gösterilebilir. Başka bir deyişle ölçeğin sıklıkla tercih edilmesinin en temel nedeni olarak daha çok kişiye ulaşabilme olanağı tanınması ve bu araçlarla veri toplama sürecinin uygulama süresi ve maliyetleri açısından daha ekonomik olmaları gösterilebilir. Görüşme formlarının tercih edilme gerekçesi ise kaynaştırma eğitimi ile ilgili daha kolay ulaşılabilir örneklem grupları ile derinlemesine bilgi edinimi olarak gösterilebilir.

Yapılan çalışmaların ele aldıkları temalara ilişkin dağılımları incelendiğinde en çok erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik öğretmen görüşleri (n = 22) ve kaynaştırma eğitiminde çocuk davranışları (n = 11), en az tükenmişlik düzeyi (n = 2) ve çocukların sosyal kabulü (n = 1) şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitime yönelik en çok öğretmenler ile araştırma yapılmasının nedeni olarak kaynaştırma

eğitimi ile ilgili eğitim ve öğretim sürecindeki en önemli birincil kaynaklardan birisinin öğretmenler olması olabilir. Ancak erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitimi ile ilgili ele alınan konulardan çocuğun sosyal kabulüne ilişkin çalışma sayısının bir hayli az olması bu alanda önemli bir boşluk olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuğun sosyal kabulüne ilişkin yapılacak olan çalışmaların yöntembilim, örneklem grubu ve zaman açısından zahmetli olabileceği düşüncesi ile az sayıda yapılmış olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmaların veri analizine göre dağılımı incelendiğinde, en çok kullanılan analizin içerik analizi ($n = 28$) ile nicel betimsel analiz yöntemleri arasında yer alan frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ($n = 17$) olduğu görülmektedir. İncelenen çalışmalarda parametrik testlerden t- testi, ANOVA ($n = 35$) ve non-parametrik testlerden ise Mann Whitney U ($n = 10$), Kruskal Wallis ($n = 7$) testlerinin en çok tercih edilen veri analizi teknikleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde farklı alanlarda yapılan çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Arık ve Türkmen (2009) Eğitim Teknolojileri, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ve Fen Bilimleri alanlarında en sık sırasıyla frekans ve yüzde değerleri, varyans analizi ve t-testinin kullanıldığı, Hsu (2005) eğitim araştırmalarında en çok betimleyici istatistikler ve ANOVA'nın kullanıldığı, Erdem (2011)'in de benzer şekilde “Türkiye’de 2005–2006 Yılları Arasında Yayımlanan Eğitim Bilimleri Dergilerindeki Makalelerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında incelenen makalelerde en çok sırasıyla t-testi, ANOVA ve betimsel istatistiklerin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ANCOVA'nın kullanılması daha uygun olan deneysel çalışmalarda bile t-testinin tercih edildiğini, çok değişkenli analizlerin nadir olarak kullanıldığını, bu durumun da bir araştırma problemine ilişkin uygun tekniklerin seçilmesinden çok, araştırmacı tarafından bilinen istatistiksel tekniklere göre araştırma problemi oluşturulduğunu düşündürdüğünü belirtmiştir.

Son olarak, yapılan çalışmaların geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin dağılımı incelendiğinde geçerliğe ilişkin en çok faktör analizi ($n = 22$) ve uzman görüşü ($n = 17$) çalışmalarına yer verilirken rapor edilmeyen oldukça fazla sayıda çalışma ($n = 43$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmaların güvenilirliğine ilişkin en çok Cronbach Alpha ($n = 27$), kodlayıcılar arası tutarlılık ($n = 20$), en az ise KR 20 ($n = 1$) çalışmalarına yer verilirken incelenen çalışmalarda güvenilirlik çalışması rapor edilmeyen çalışmaların ($n = 31$) da oldukça fazla sayıda olduğu dikkat çekmektedir. Her iki araştırma yöntemi paradigması ile ele alınan çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin verilmediği çalışma sayısının bir hayli fazla olması çalışma sonuçlarının da genellenebilir, tutarlı, transfer edilebilir veya güvenilir olması yönünden şüphelere yol açmaktadır. Geçerlik bağlamında

uzman görüşünün alındığı belirtilen çalışmalarda ise uzmanın hangi alandan ve hangi yetkinliklere sahip olduğunun belirtilmemesi de süreç hakkında olumsuz bir bakış açısının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’de son on yılda erken çocukluk döneminde kaynaştırmaya yönelik yapılan çalışmaların özellikle 2017-2018 yıllarından en fazla sayıya ulaştığı, 2019-2020 yıllarında sayıca düşüş olmasına rağmen yüksek lisans ve doktora çalışmalarında artış olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan çalışmaların daha çok nitel ve nicel yöntem bağlamında ele alındığı, karma araştırma yöntemleri ile yapılan araştırmaların oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir. Bununla beraber erken çocukluk döneminde kaynaştırma eğitiminde uygulanan mevcut programların etkililiğini ortaya koyan ya da farklı müdahale programlarının geliştirilerek etkilerinin incelendiği deneysel çalışmaların da oldukça az sayıda olduğu görülmektedir. Bu araştırma, ülkemizde son on yılda erken çocukluk döneminde yapılan bilimsel çalışmalara yönelik önemli veriler ortaya koymaktadır. Bununla beraber araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalara son on yılda yayımlanan makale, yüksek lisans ve doktora çalışmalarından ulaşılmıştır. Halbuki ülkemizde ulusal ya da uluslararası kongrelerde sunulan ve tam metni yayınlanan pek çok nitelikli çalışma vardır. Bu çalışmaların araştırma kapsamına alınmaması ve incelenen çalışmaların 2010 yılından önceki yıllarda yapılan çalışmaları kapsamaması araştırmanın sınırlılığıdır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Arık, R. S., & Türkmen, M. (2009). *Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi* [Sözlü bildiri]. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Aslan, A. (2018). Systematic reviews and meta-analyses. *Acta Med*, 2(2), 62-63.
- Aslan, C., & Karasu, N. (2018). Sabit bekleme süreli öğretimle gerçekleştirilen çalışmaların etkililiğinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 21-40.
- Bakkaloğlu, H., Yılmaz, B., Altun Könez, N., & Yalçın, G. (2018). Türkiye’de okul öncesi kaynaştırma konusunda yapılan araştırmalar bize neler söylüyor? *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 119-150.

- Baran, M., Yılmaz, A., & Yıldırım, M. (2007). Okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesi eğitim yapılarındaki kullanıcı gereksinimleri: Diyarbakır Huzurevleri Anaokulu örneği. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 8, 27-44.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (7.Baskı). Pegem Yayınları.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education* (8th ed.). Routledge.
- Coşkun, İ., Dündar, Ş., & Parlak, C. (2014). Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (2008-2013). *Ege Eğitim Dergisi*, (15)2, 375- 396.
- Çiltaş, A., Güler G., & Sözbilir, M. (2012). Türkiye’de matematik eğitimi araştırmaları: Bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1, 565-580.
- Demirok, M. S., Bağlama, B., & Beşgül, M. (2015). A content analysis of the studies in special education area. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 197, 2459-2467.
- Diken, İ. H., Bozkurt, F., & Güldenoğlu, B. (2009). *Türkiye kaynaklı özel eğitimde makale bibliyografyası (1990-2009)*. Maya Akademi.
- Diken, İ. H., Görgün, B., Ögülmüş, K., Kurnaz, E., & Baki, K. (2016). *Zihin yetersizliği ve otizm spektrum bozukluğu alanlarında lisansüstü tez bibliyografisi 2008-2015*. Eğiten Kitap.
- Diken, İ. H., Rakap, S., Diken, O., Tomris, G., & Celik, S. (2016). Early childhood inclusion in Turkey. *Infants & Young Children*, 29(3), 231-238.
- Diken, İ. H., Ünlü, E., & Karaaslan, Ö. (2008). *Zihinsel Yetersizlik ve Yaygın Gelişimsel Bozukluk Alanlarında Lisansüstü Tez Bibliyografyası*. Maya Akademi.
- Dunst, C. (2016). Role of research syntheses for identifying evidence-based early childhood intervention practices. In B. Reichow, B. A. Boyd, E. E. Barton, & S. L. Odom (Eds.). *Handbook of Early Childhood Special Education* (pp. 541-560). Springer International Publishing.
- Erdem, D. (2011). Türkiye’de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: Betimsel bir analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 140-147.

- Fraenkel, J. R., & Wallen N.E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education*. McGraw Hill.
- Gökçe, S., & Ülke Kürkçüoğlu, B. (2019). Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara yönelik müdahalelerde kardeş katılımı: Sistematik bir derleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(4), 841-874. <http://dx.doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.486406>
- Higgins, J. P. T., & Green, S. (Eds). (2011). *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions (Version 5.1.0)*. <http://www.mrc-bsu.cam.ac.uk/cochrane/handbook/>., Acces date: 30.06.2020.
- Gough, D., Oliver, S., & Thomas, J. (2012). *An Introduction to Systematic Reviews*. Sage Publications.
- Hsu, T. (2005). Research methods and data analysis procedures used by educational researchers. *International Journal of Research & Method in Education*, 28(2), 109-133.
- Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33.
- Küçüközyiğit, M. S., Aslan, C., Karasu, N., & Çitil, M. (2016, Mayıs). *Türkiye'de Görme Engellilerin Eğitimi Alanında Gerçekleştirilmiş Lisansüstü Tezlerin Gözden Geçirilmesi: İçerik Analizi*. Arts and Sports Congress, Necmettin Erbakan University, Turkey.
- Lerner, J.W., Lowenthal, B., & Egan, R.W. (2003). *Preschool Children with Special Needs: Children at Risk and Children with Disabilities*. Allyn & Bacon.
- Millî Eğitim Bakanlığı (1997). *Özel Eğitim Esaslarını Düzenleme Amaçlı Kanun Hükmünde Kararname*. T.C. Resmi Gazete, (23011), 6 Haziran 1997, 857-866.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2000). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html>.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. T.C. Resmi Gazete, (30471), 7 Temmuz 2018, 1-21.
- Melekoğlu, M. A., Kartal, M. S., Melekoğlu, M., Tosun, D. G., Çattık, E. O., Paftalı, A. T., & Sağlam, A. (2018). Geçmişten günümüze ulusal özel eğitim kongresi. 28. *Ulusal Özel Eğitim Kongresi*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye.

- Metin, Ş. (2013). Türkiye’de okul öncesinde kaynaştırmaya ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 146-172.
- Metin, N. (2018). Okul öncesi kaynaştırma sınıfında öğretmen. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 428-439.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book* (2nd edition). SAGE Publications.
- Olçay-Gül S., & Diken, İ.H. (2009). Erken çocuklukta özel eğitime ilişkin Türkiye’de gerçekleştirilmiş lisansüstü tez çalışmalarının gözden geçirilmesi. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 1(1), 46-78.
- Öncül, N. (2014). Türkiye’de erken çocuklukta özel eğitim ile ilgili yapılmış makalelerin gözden geçirilmesi. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE)*, 6(2), 247-284.
- Özkardeş, O.G. (2013). Türkiye’de özel öğrenme güçlüğüne ilişkin yapılan araştırmaların betimsel analizi. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 30(2), 123-153.
- Özkubat, U., Karasu, N., Yılmaz, B., & Altun, N. (2014, Eylül). Türkiye’de özel eğitim alanına ilişkin araştırma eğilimleri: 2004-2014 dönemi lisansüstü tezlerin içerik analizi. 24. *Ulusal Özel Eğitim Kongresi*, Türkiye.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., & Eripek, S. (2002). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar, Özel Eğitime Giriş*. Karatepe Yayınları, ss. 247.
- Pawson, R. (2006). *Evidence Based Policy: A Realist Perspective*. Sage Publications.
- Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye’de kaynaştırma uygulamaları: Yayınlar, araştırmalar (1980-2005). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 15-23.
- Sönmez, N., & Özcan, B. (2020). Türkiye’de ilkökulda kaynaştırma eğitimiyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerin betimsel incelenmesi. *Journal of Education for Life*. 34(1), 1-27.
- Şermin, M. (2013). Türkiye’de okul öncesinde kaynaştırmaya ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 146-172.

- Tavşancıl, E., Çokluk, Ö., Gözen Çıtak, G., Kezer, F., Yalçın Yıldırım, Ö., Bilican, S., & Özmen, D. T. (2010). *Eğitim Bilimleri Enstitülerinde Tamamlanmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2000-2008)*. <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/6199/Binder1.pdf?show>.
- Tiryakioğlu, Ö. (2014). Content analysis of the articles published in the Ankara University special education journal within the years 2004-2013. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 143, 1164-1170.
- Tümekaya, S., & Gülaçtı, F. (2010). *Erken Çocukluk Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Yapıcı, M., & Ulu, F.B.İ (2010). İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerinden beklentileri. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 3(1), 43-55.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. G., Melekoğlu, M. A., & Paftalı, A. T. (2016). Türkiye’de özel eğitim araştırmalarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 15(4), 1076-1089.
- Yılmaz, K., & Altinkurt, Y. (2012). An examination of articles published on preschool education in Turkey. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(4), 3227-3241.

EK- A

Ulaşılan ve Analizi Yapılan Lisansüstü Tez ve Makaleler

- Akkaya, S., & Güçlü, M. (2018). Okul öncesi eğitim dönemi kaynaştırma eğitimi sürecinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik çalışmaların incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11, (61), 628-634.
- Akman, B., Uzun, M. E., & Yazıcı, N. D. (2018). Okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 96-114.
- Akmeşe, P. P., & Kayhan, N. (2014). Okul öncesi ve ilkokula devam eden özel gereksinimli öğrencilerin aile katılım düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2), 39-56.
- Akmeşe, P. P., & Kayhan, N. (2016). Okul öncesi düzeyde eğitim alan işitme engelli öğrencilerin eğitim süreçlerinde kullanılan iletişim modlarına/yaklaşımlarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 17, 2, 296-332.

- Akmeşe, P. P., & Kayhan, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin oyunlar ve kaynaştırma ortamlarında kullanımına ilişkin görüş ve önerileri. *SDU International Journal of Educational Studies*, 3, 1, 45-58.
- Aküzüm, C., & Altunhan, M. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile kaynaştırma eğitimi yeterliklerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 779-802.
- Aldemir, Ö. (2017). *Okul Öncesi Öğretmenlerince Sunulan Gömülü Öğretimin Kaynaştırma Öğrencilerinin Hedef Davranışlarını Edinmelerindeki Etkileri*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Alıcı, E. C. (2018). *Okul Öncesi Dönemde Tersine Kaynaştırma Gruplarında Yer Alan Cerebral Palsy'li Çocukların İnce Motor Becerilerinin Oyunla Desteklenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Apaydın, G. (2017). *Okul Öncesi Kaynaştırma Ortamlarında Denemeye Dayalı İşlevsel Analiz Kullanımının Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Aslan, G. Y. (2020). Otizm spektrum bozukluğu olan okul öncesi çocuklarının kaynaştırma/bütünleştirme ortamlarına uygulamalı davranış analizinden yansımalar. *Sakarya University Journal of Education*, 10(1), 166-188.
- Babacan, A. (2014). *Anasınıflarında Yapılan Kaynaştırma Uygulamalarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.
- Bakkaloğlu, H., Kumaş, A. Ö., & Aykaç, N. P. (2017). How do teachers and independent observers assess the quality of inclusive preschool classrooms? *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 18(3), 229-249.
- Başgül, S. Ş., Rışvanlı, B., Başar, G., & Topçu, F. (2018). Okul öncesi kaynaştırma öğrencileri ile ilgili akran, veli ve öğretmen algılarının incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 17-31.
- Başpınar, S. (2019). *Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi.

- Batu, S. E., Odluyurt, S., Alagözoglu, E., Çattık, M., & Şahin, Ş. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(3), 401-420.
- Bayraklı, H. (2016). *Okul Öncesinde Kaynaştırma Konulu Anne Eğitim Programının Çıktılarının Anne ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi.
- Bolat, Y. E., & Ata, N. (2017). Kaynaştırma eğitimi uygulamaları hakkında okul yöneticilerinin görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 165-185.
- Bozkurt, A. (2013). *Okul Öncesi Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmenlerin Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi.
- Çerezci, Ö. (2015). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Kaynaştırma Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Dalğar, G. (2011). *Okulöncesi Öğretmenlerinin ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Değer, Ş. (2018). *Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına Yönelik Tutumların İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Kırklareli Üniversitesi.
- Demirkaya, N. P. (2013). *Anasınıflarında Özel Gereksinimi Olan ve Olmayan Öğrencilerin Öğrenci-Öğretmen İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.
- Demir, M. (2014). *Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Trabzon İli Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi.
- Demir, Ş. (2016). *Öğretmen Eğitimi Programının Kaynaştırma Uygulamaları Yürütülen Okul Öncesi Sınıflardaki Öğretmen ve Özel Gereksinimli Çocuklar Üzerindeki Etkileri*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi.
- Demir, Ş. (2016). Okul öncesi kaynaştırma sınıflarındaki öğretmenlerin, özel gereksinimli ve risk grubu çocukların sınıf içi davranışlarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(2), 141-159.

- Derman, T. M., Cıvcık, Y., Baykara, S., & Özçınar, S. (2019). Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan 4-6 yaş çocuklarının bakış açısı alma becerilerinin belirlenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 580-589.
- Doğaroğlu, K. T., & Dümenci, B. S. S. (2015). Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ve erken müdahale hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2), 460-473.
- Ergin, E., & Bakkaloğlu, H. (2015). Kaynaştırma uygulamaları yürütülen okul öncesi sınıflarda sınıf içi geçişlerin kolaylaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 16(2), 173-191.
- Gök, G., & Erbaş, D. (2011). Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.
- Işık, S. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Tam Zamanlı Kaynaştırma Kararı Olan Otizmlı Öğrencilerin Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Toros Üniversitesi.
- İler, C. (2015). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki İnançlarının Kişilik Özelliklerine İlişkin Olarak İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Kaçar, A. S. B. (2019). *Okul Öncesi Kaynaştırma Sınıfında Akran İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Durum Çalışması: Akran Aracılı Eğitim*. Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi.
- Karadağ, F., Demirtaş, Y. V., & Girli, A. (2014). Okul öncesi dönemde akranların sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciyi tercih etme durumları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 191 - 215
- Karahan, S. (2019). *Okul Öncesindeki Özel Gereksinimli Çocukların Sosyal Becerilerine İlişkin Anne, Baba ve Öğretmen Görüşleri: Karma Yöntem Çalışması*. Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Kanmaz, T. (2017). *Hareketli Oyun Eğitim Programının Okul Öncesi Kaynaştırma Eğitimi Alan Ortopedik Engelli Çocukların Kaba Motor Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Kayılı, G., Koçyiğit, S., Doğru, Y. S., & Çiftçi, S. (2010). Kaynaştırma eğitimi dersinin okulöncesi öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(20), 48 – 65.

- Keleş, O. (2019). *Okul Öncesi Dönemde Erken Müdahale Programları Kapsamında Bir Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamasına İlişkin Durum Çalışması*. Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi.
- Keleş, O., Sığırtmaç, D. A., & Dikici, A. (2019). Okul öncesi kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öz yeterlik (algı) ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. *GEFAD / GUJGEF* 39(1), 193-210.
- Kılıç, F. A. (2011). *Okulöncesi Öğretmenlerinin Engelli Öğrencilerin Kaynaştırılmasına Yönelik Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Değişmesindeki Etkililiği*. Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Koçyiğit, S. (2015). Ana sınıflarında kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen-rehber öğretmen ve ebeveyn görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 391-415.
- Koyutürk, N. (2014). *Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumu ve tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Malkoç, B. B. (2010). *Eskişehir İlindeki Özel Anaokullarında Çalışan Eğitimcilerin Okulöncesi Dönemde Kaynaştırma ile İlgili Görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Metin, N., Şenol, B., & Yumuş, M. (2015). Okul öncesi eğitim sınıflarına kaynaştırılan otistik çocukların sosyometrik statülerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2), 483-490.
- Metin, N. (2018). Okul öncesi kaynaştırma sınıfında öğretmen. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 428-439.
- Nacaroglu, G. (2014). *Okul Öncesi Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmen Tutumlarına Göre İncelenmesi (Gaziantep ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi.
- Okyay, Ö., Mutluer, C., & Peker, G. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 212, 27-44.
- Orhan, M. (2010). *Okulöncesi kaynaştırma öğrencileriyle normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal beceri ve problem davranışlarının düzeyi ile öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.

- Önal, F. (2018). *Okul Öncesi Eğitimde Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan Çocukların Prososyal Davranışlarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Özcan, İ. (2020). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Duyguları Tutumları ve Kaygıları ile Kaynaştırma Uygulamalarındaki Öğretmen Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çankırı İli Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi.
- Özaydın, L., & Çolak, A. (2011). Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve “okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi hizmet içi eğitim programı”na ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 189 - 226
- Özdemir, H. (2010). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi.
- Özdemir, H., & Ahmetoğlu, E. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin yaşları ve mesleki deneyimleri açısından kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Educational and Instructional Studies In The World*, 2(11), 2146-7463.
- Özmen, E. (2010). *İzmir İlinde Kaynaştırma Öğrencileri ile Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Empatik Eğilimleri ile Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özsırkıntı, D. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenleri için Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Pilot bir Hizmet İçi Programı Geliştirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi.
- Parlak, C. (2017). *Otizmlili Kaynaştırma Öğrencilerinin Okulöncesi Dönemden İlkokula Geçişte Yaşadıkları Sosyal Uyum Problemlerinin Aile ve Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi.
- Rakap, S. (2017). Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimi uygulamalarının desteklenmesinde doğal öğretim yaklaşımları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(3), 471-492.
- Sayan, A. (2019). *Destek Eğitim Odalarında Eğitim Alan Okul Öncesi Kaynaştırma Öğrencilerinin Gelişimlerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi / İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

- Seçer, Z., Çeliköz, N., Sarı, H., Çetin, Ş., & Büyüktaşkapu, S. (2010). Okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutumları (Konya ili örneği). *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 393-406.
- Sığırtmacı, D. A., Hoş, G., & Abbak, S. B. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik kullandıkları çözüm yolları ve önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(4), 205-223.
- Sönmez, N., Alptekin, S., & Bıçak, B. (2018). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde öz-yeterlik algıları ve hizmetiçi eğitim gereksinimleri: Bir karma yöntem çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(4), 2270-2297.
- Sönmez, N., Alptekin, S., & Bıçak, B. (2019). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yeterliliklerini artırmaya yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programının etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 439-456.
- Sucuoğlu, B., Bakkaoglu, H., Karasu, İ. F., Demir, Ş., & Akalın, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin bilgi düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1467-1485.
- Şahbaz, Ü., & Kalay, G. (2010). Okulöncesi eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10,(19), 116-135.
- Şenol, F. B. (2017). *Kaynaştırma Uygulaması Yapılan Okul Öncesi Sınıflarında Drama Eğitim Programının Çocukların Etkileşimi ve Sosyal Bilgi İşleme Sürecine Etkililiğinin İncelenmesi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Şirin, S. T. (2019). *Okul Öncesi Dönem Kaynaştırma ve Bütünleştirme Öğrencilerinin Sosyal Kabulüne “Arkadaş Edinme” Programının Etkisi*. Doktora tezi, Trakya Üniversitesi.
- Talas, S. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının “kaynaştırma öğrencisi” kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Journal of International Management, Educationaland Economics Perspectives* 5 (2) 34-44.

- Tufan, M., & Yıldırım, Y. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin erken müdahale ve kaynaştırma kavramları hakkındaki bilgi düzeylerinin ve özel gereksinimli çocuklar için yaptıkları öğretimsel uyarlamaların incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 2,4, 1-13.
- Tuna, M. D. (2015). *Sınıfında Özel Gereksinimli Öğrencisi Olan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Doğal Öğretim Sürecine İlişkin Bakış Açılarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Tuş, Ö., & Tekinarslan, Ç. İ. (2013). Okul öncesi kaynaştırma eğitimine devam eden özel gereksinimli çocukların karşılaştıkları güçlüklerin annelerin görüşlerine göre belirlenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 151-166.
- Yazıcı, N. D., & Akman, B. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin otizmlili çocukların kaynaştırılması hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(1), 105-128.
- Yıkılmış, A., Aktaş, B., Karabulut, H. A., & Terzioğlu, K. N. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde yaptıkları çalışmalar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1841-1860.
- Yıldız, Ç. M. (2020). *Okul Öncesinde Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Farkındalık Geliştirme Konusundaki Görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Yılmaz, B. (2014). *Okul Öncesi Kaynaştırma Sınıflarının Kalitesinin Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Yılmaz, B., & Karasu, N. (2018). Okul öncesi kaynaştırmada kalite: Kapsam ve değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(1), 181-198.
- Yılmaz, B. (2020). *Okul Öncesi Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerine Uygulama Temelli Koçluk İle Sunulan Mesleki Gelişim Programının Sınıfların Kalitesine, Öğretmenlere Ve Çocuklara Etkisinin İncelenmesi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi.
- Yoşumaz, K. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden (60-72 Ay) Zihinsel Engelli Ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Problem Davranışlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi.

- Yüce, G. (2015). *Okulöncesi Eğitime Devam Eden Özel Gereksinimli ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Akran İlişkileri ve Akran Şiddetine Maruz Kalma Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Zağlı, İ. (2010). *Sakarya İlinde Görev Yapan Okul Öncesi Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırma Yoluyla Eğitimlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: Individuals who differ significantly from the level expected from their peers in terms of their individual characteristics and educational competencies, who have a diagnosed disability or whose development is at risk are defined as “individuals with special needs” (Lerner, et al., 2003; MEB, 1997). Systematic education provided in early childhood, where the basis for the future academic success of individuals is laid, is of critical importance for children with special needs as well as children with normal development. While some of the children with special needs in the early childhood period receive education only in special education institutions, some of them attend pre-school institutions where they receive education with their normally developing peers, and some receive both inclusive and special education services. Special education practices where individuals with special needs receive education with their peers who have no disabilities by providing support education services are defined as “mainstreaming education”. In this study, a systematic review study was conducted in order to review the researches on inclusive education in early childhood education, to determine the trends, and to determine the level of existing knowledge by revealing the similar and common aspects of all studies. The purpose of this study is to provide a systematic review and determine trends of studies in early childhood education related to inclusive education in Turkey between the years of January 2010 and May 2020.

Method: In this study, a total of 78 scientific studies on inclusive education in early childhood are included. Systematic review method was used to examine the studies obtained. The data source of this study is 78 studies (32 master thesis, 8 phd thesis and 38 articles) obtained by scanning the Higher Education Council (YÖK) National Thesis Center, Dergipark, ULAKBIM, EBSCOhost, ASOS

Index, Google Academic search engines and using criterion sampling from purposeful sampling methods. In this study, the "Article Classification Form" developed by Çıltaş et al. (2012) as a data collection tool was revised by adding a sub-theme under the name of current study areas for inclusive education in early childhood. The content analysis technique was used in the analysis of the data obtained with the article classification form consisting of seven sections and revised in accordance with inclusive education research in early childhood. All the studies reached later were analyzed individually.

Findings: When the findings obtained regarding questions of the study, it was seen that 40 of the studies were made as postgraduate thesis (32 master's, 8 doctorate) and 38 were made as articles. Most studies on inclusive education in early childhood were done in 2017 and 2018 ($n = 13$; e.g., Işık, 2018; Kanmaz, 2017), while the least was done in 2012 ($n = 1$; Özdemir & Ahmetoğlu, 2012). It was determined that quantitative ($n = 35$), qualitative ($n = 35$), and mixed ($n = 8$) methods were used. It is also seen that the most used research design is the scanning ($n = 21$) and the relational scanning ($n = 11$) design. It was determined that teachers ($n = 46$), then children ($n = 19$), teacher candidates ($n = 7$) and parents ($n = 7$) were the sample groups. As the sample group, it was observed that the school administrator ($n = 2$), document ($n = 2$) and the operation of inclusive classes ($n = 1$) were rather less preferred. It was seen that among the selective sampling techniques, especially purposeful sampling techniques ($n = 26$) were preferred more, and random sampling technique was preferred over the random sampling technique ($n = 9$). It was also determined that the most used data collection tools were scale ($n = 35$) and interview ($n = 30$). It was seen that the most used themes in this area were teachers' views on inclusive education in early childhood ($n = 22$). It was seen that among the most used descriptive statistics, content analysis ($n = 28$). Among the quantitative procedural data analysis techniques, it was observed that t-test, ANOVA ($n = 35$) analysis techniques were among the most preferred data analysis techniques.

Conclusion and Discussion: Considering the distribution of the studies according to the years they were published, it can be said that the most common reason for the studies on inclusive education in early childhood, especially in 2017 and 2018, is the increase in laws and regulations on early childhood inclusion in our country. When the distribution of the studies according to the research method was examined, it is a striking finding that the studies conducted with the mixed method are quite few. When the distribution of the studies according to the research design was examined, it can be said that the number of studies that reveal the current situation in inclusive education in early childhood

and the relationships between variables are high. The fact that how the research process is planned and carried out is not conveyed to the reader in a methodological way causes a questioning attitude towards the methodological nature of these studies. According to the data collection tool was examined, the reason why scales and interview forms are frequently preferred can be shown as the large number of studies on inclusion education in early childhood that have been handled with both qualitative and quantitative paradigms. When examining the distribution of the themes discussed in the studies, one of the most important primary sources of inclusive education in the education and training process may be that teachers are the main reason for conducting research with teachers about inclusive education in early childhood. It is also seen that the high number of studies that do not provide validity and reliability analyzes for the data collection tools used in studies addressed with both research methods paradigms raises doubts about the generalizability, consistent, transferable or reliable results of the study. On the other hand, not specifying which field and which competencies the expert has, among the studies that are stated to have received expert opinion in the context of validity, also causes a negative perspective about the process.